ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 7ης Μαΐου 1992 *

Στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-258/90 και C-259/90,

Pesquerias De Bermeo SA και Naviera Laida SA, εταιρίες ισπανικού δικαίου, εγκατεστημένες στο las Arenas-Guecho της Ισπανίας, εκπροσωπούμενες από τους Antonio Ferrer Lopez και Luis María Angulo Errazquin, δικηγόρους Vizcaya, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο των Arendt και Harles, 4, avenue Marie-Thérèse,

προσφεύγουσες-ενάγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τον José Luis Iglesias Buhigues, νομικό σύμβουλο, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Roberto Hayder, εκπρόσωπο της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής-εναγομένης,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση των αποφάσεων της Επιτροπής EXP/ES/1/90 και EXP/ES/2/90, της 6ης Ιουνίου 1990, με τις οποίες διαπιστώθηκε ότι τα σχέδια ασκήσεως πειραματικής αλιείας στα ύδατα της ζώνης του νοτιοδυτικού Ατλαντικού δεν πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για τη χορήγηση κοινοτικής χρηματοδοτικής συνδρομής βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 4028/86 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1986, σχετικά με κοινοτικές δράσεις για τη βελτίωση και προσαρμογή των διαρθρώσεων του τομέα της αλιείας και υδατοκαλλιεργείας (ΕΕ L 376, σ. 7),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. A. Schockweiler, πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini και J. L. Murray, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. Gulmann
γραμματέας: D. Louterman-Hubeau, κυρία υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τους εκπροσώπους των διαδίκων — οι προσφεύγουσες εκπροσωπήθηκαν από τους A. Ferrer Lopez και L. M. Angulo Errazquin, δικηγόρους Vizcaya, και η Επιτροπή από τον J. L. Iglesias Buhiguez — που ανέπτυξαν προφορικά τις παρατηρήσεις τους κατά τη συνεδρίαση της 12ης Νοεμβρίου 1991,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Ιανουαρίου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δύο δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 23 Αυγούστου 1990, οι ανώνυμες εταιρίες Naviera Laida (στο εξής: Naviera) και Pesquerias De Bermeo (στο εξής: Pesquerias), εγκατεστημένες στο las Arenas-Guecho της Ισπανίας, άσκησαν προσφυγές-αγωγές με διάφορα αιτήματα. Με το πρώτο αίτημα, στηριζόμενο στο άρθρο 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, ζητείται η ακύρωση των αποφάσεων της Επιτροπής EXP/ES/1/90 και EXP/ES/2/90, της 6ης Ιουνίου 1990, με τις οποίες διαπιστώθηκε ότι τα σχέδια ασκήσεως πειραματικής αλιείας στα ύδατα της ζώνης του νοτιοδυτικού Ατλαντικού δεν πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για τη χορήγηση κοινοτικής χρηματοδοτικής συνδρομής βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 4028/86 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1986, σχετικά με κοινοτικές δράσεις για τη βελτίωση και προσαρμογή των διαρθρώσεων του τομέα της αλιείας και υδατοκαλλιεργείας (ΕΕ L 376, σ. 7). Με το δεύτερο αίτημα ζητείται από το Δικαστήριο να αποφανθεί ότι, δυνάμει του άρθρου 15 του ιδίου κανονισμού, οι προσφεύγουσες είχαν δικαίωμα να λάβουν τις κοινοτικές χρηματοδοτικές συνδρομές για τα επίδικα σχέδια αλιείας. Με το τρίτο αίτημα, στηριζόμενο στα άρθρα 178 και 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, ζητείται η αποκατάσταση των ζημιών που οι προσφεύγουσες υπέστησαν λόγω της εκδόσεως των επιδίκων αποφάσεων.

2 Στις 14 Φεβρουαρίου 1990, οι Naviera και Pesquerias υπέβαλαν στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, μέσω των ισπανικών αρχών, δύο αιτήσεις για πριμοδότηση ενθαρρύνσεως των σχεδίων πειραματικής αλιείας που επρόκειτο να εκτελέσουν με τα πλοία Geminis και Ceres στα ύδατα της ζώνης του νοτιοδυτικού Ατλαντικού.

3 Τα δύο πλοία άρχισαν να αλιεύουν πειραματικά στις 15 Φεβρουαρίου 1990 στο Montevideo της Ουρουγουάης και στις 22 Φεβρουαρίου 1990 στο Punta Arenas της Χιλής αντίστοιχα.

4 Η Επιτροπή πρωτοκόλλησε τις προαναφερθείσες αιτήσεις με ημερομηνία παραλαβής την 7η Μαρτίου 1990.

5 Στις 24 Απριλίου 1990 η Επιτροπή γνωστοποίησε ενώπιον της μόνιμης επιτροπής διαρθρώσεων της αλιείας του άρθρου 16 του κανονισμού 4028/86 (στο εξής: επιτροπή) ότι, όσον αφορά το έτος 1990, έκρινε ότι δεν ήταν πλέον σκόπιμο να συνεχισθούν οι πειραματικές αλιεύσεις εντός των ζωνών του νοτιοδυτικού Ατλαντικού όπου είχαν πραγματοποιηθεί οι προηγούμενες. Η Επιτροπή θεμελίωσε τη δήλωσή της αυτή στο γεγονός ότι μεταξύ των ετών 1987 και 1989 χορηγήθηκαν 42 πριμοδοτήσεις ενθαρρύνσεως, 25 από τις οποίες αφορούσαν αλιεύσεις που πραγματοποιήθηκαν στην ίδια ζώνη του νοτιοδυτικού Ατλαντικού και για τα ίδια είδη ιχθύων με τα αναφερόμενα στις αιτήσεις των Naviera και Pesquerias. Με έγγραφα της 25ης Απριλίου 1990, η Επιτροπή πληροφόρησε τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ότι του λοιπού δεν θα ετύγχαναν πριμοδοτήσεως ενθαρρύνσεως για τις αποστολές πειραματικής αλιείας στον νοτιοδυτικό Ατλαντικό.

6 Κατά τον μήνα Μάιο, οι Naviera και Pesquerias ανέφεραν σε δύο έγγραφα ότι, ενώ οι αιτήσεις τους είχαν υποβληθεί στις 14 Φεβρουαρίου 1990, η Επιτροπή τις πρωτοκόλλησε με ημερομηνία παραλαβής την 7η Μαρτίου 1990. Τα έγγραφα της Επιτροπής της 25ης Απριλίου 1990 αποδεικνύουν ότι οι αποφάσεις, που έπρεπε να ληφθούν δυνάμει του κανονισμού 4028/86, δεν είχαν ακόμη εκδοθεί και τούτο κατά παράβαση της δίμηνης προθεσμίας του άρθρου 16, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού.

7 Στις 6 Ιουνίου 1990, η Επιτροπή εξέδωσε τις δύο επίδικες αποφάσεις, απευθυνόμενες προς το Βασίλειο της Ισπανίας καθώς και προς τις Pesquerias και Naviera. Στο άρθρο 1 των εν λόγω αποφάσεων, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι τα σχέδια αποστολών πειραματικής αλιείας στα ύδατα του νοτιοδυτικού Ατλαντικού δεν πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για τη χορήγηση κοινοτικής χρηματοδοτικής συνδρομής βάσει του κανονισμού 4028/86. Η δεύτερη και τρίτη αιτιολογική σκέψη των προσβαλλομένων αποφάσεων έχουν ως εξής:

« Εκτιμώντας ότι οι κοινοτικοί αλιείς γνωρίζουν το θαλάσσιο δυναμικό της οικείας ζώνης, ότι, εξάλλου, είναι γνωστά τα αποτελέσματα της εκμεταλλεύσεως της ζώνης αυτής και ότι δεν δικαιολογείται αποστολή πειραματικής αλιείας με σκοπό την αξιολόγηση της αποδοτικότητας μιας τακτικής και διαρκούς εκμεταλλεύσεως των αλιευτικών πόρων της ζώνης·

εκτιμώντας, συνεπώς, ότι η σχετική αποστολή πειραματικής αλιείας δεν πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται για τη χορήγηση κοινοτικής χρηματοδοτικής συνδρομής, ειδικότερα δε τις κατά το άρθρο 14, παράγραφος 2, στοιχείο γ, του κανονισμού 4028/86 προϋποθέσεις (...) »

8 Πρέπει να υπομνησθεί ότι στις 7 Νοεμβρίου 1989 η Επιτροπή χορήγησε πριμοδοτήσεις ενθαρρύνσεως για αποστολές πειραματικής αλιείας που πραγματοποιήθηκαν με τα ίδια πλοία Geminis και Ceres στις ίδιες ζώνες του νοτιοδυτικού Ατλαντικού και για τα ίδια είδη ιχθύων με εκείνα που αποτέλεσαν αντικείμενο των προσβαλλομένων αποφάσεων.

9 Το άρθρο 1 του κανονισμού 4028/86 παρέχει στην Επιτροπή την ευχέρεια να χορηγεί κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση για την ανάληψη ορισμένων δράσεων, ιδίως στον τομέα του αναπροσανατολισμού της αλιευτικής δραστηριότητας με την καθιέρωση αποστολών πειραματικής αλιείας. Η ενίσχυση αυτή χορηγείται με σκοπό τη διευκόλυνση της διαρθρωτικής αναπτύξεως του τομέα της αλιείας στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της κοινής αλιευτικής πολιτικής.

10 Κατά το άρθρο 13 του προαναφερθέντος κανονισμού

« ως αποστολή πειραματικής αλιείας νοείται κάθε αλιευτική δραστηριότητα για εμπορικούς σκοπούς που πραγματοποιείται σε καθορισμένη ζώνη με σκοπό να αξιολογηθεί η αποδοτικότητα μιας τακτικής και διαρκούς εκμεταλλεύσεως των αλιευτικών πόρων της ζώνης αυτής ».

11 Κατά το άρθρο 14, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 4028/86,

« 2. για να τύχουν κοινοτικής χρηματοδοτικής συνδρομής, τα σχέδια που αναφέρονται στην παράγραφο 1 πρέπει επίσης:

α) (...)

β) (...)

γ) να αφορούν αλιευτικές ζώνες, οι υπολογιζόμενες αλιευτικές δυνατότητες των οποίων επιτρέπουν να προβλεφθεί μακροπρόθεσμα σταθερή και αποδοτική εκμετάλλευση (...)

δ) (...)

3. Ένα σχέδιο μπορεί να περιλαμβάνει πολλές διαδοχικές αποστολές που πραγματοποιούνται στην ίδια αλιευτική ζώνη με σκοπό να καθορισθούν οι βάσεις σταθερής και διαρκούς εκμεταλλεύσεώς της ».

12 Κατά το άρθρο 16 του προαναφερθέντος κανονισμού, τα σχέδια αποστολών πειραματικής αλιείας υποβάλλονται στην Επιτροπή μέσω των εθνικών αρμοδίων αρχών και αφού προηγουμένως εγκριθούν εκ μέρους των τελευταίων. Κατά την παράγραφο 3 του εν λόγω άρθρου,

« εντός δύο μηνών από της υποβολής ενός σχεδίου, η Επιτροπή αποφασίζει για τη χορήγηση της πριμοδοτήσεως (...) Η απόφαση αυτή κοινοποιείται στους δικαιούχους καθώς και στο οικείο ή στα οικεία κράτη μέλη. Τα άλλα κράτη μέλη ενημερώνονται σχετικά στα πλαίσια της μόνιμης επιτροπής διαρθρώσεων της αλιείας (...) ».

13 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1871/87 της Επιτροπής, της 16ης Ιουνίου 1987, για τρόπους εφαρμογής του κανονισμού 4028/86 του Συμβουλίου όσον αφορά τις ενέργειες ενθαρρύνσεως της πειραματικής αλιείας (ΕΕ L 180, σ. 1), για να τυγχάνουν πριμοδοτήσεως ενθαρρύνσεως, οι αποστολές πρέπει να αρχίζουν μετά την ημερομηνία πρωτοκολλήσεως της αιτήσεως συνδρομής στην Επιτροπή.

14 Στην έκθεση ακροατηρίου αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι λόγοι και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

Επί των αιτημάτων ακυρώσεως

15 Προς στήριξη των αιτημάτων τους, οι Naviera και Pesquerias προβάλλουν λόγους ακυρώσεως που συνίστανται κατ' ουσίαν, πρώτον, στη μη τήρηση εκ μέρους της Επιτροπής της δίμηνης προθεσμίας του άρθρου 16, παράγραφος 3, του κανονισμού 4028/86, στη συνέχεια στη μη τήρηση των προϋποθέσεων που πρέπει να πληρούνται κατά τον κανονισμό, ώστε δεδομένη αποστολή πειραματικής αλιείας να τύχει της κοινοτικής χρηματοδοτικής συνδρομής, καθώς και στη μη τήρηση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως, τέλος δε στην παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

Επί του λόγου περί μη τηρήσεως της δίμηνης προθεσμίας

16 Οι Naviera και Pesquerias εκτιμούν ότι, βάσει του προαναφερθέντος άρθρου 16, παράγραφος 3, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να λάβει την απόφασή της για τη χορήγηση της πριμοδοτήσεως ενθαρρύνσεως ενός σχεδίου αποστολής πειραματικής αλιείας εντός διμήνου από την υποβολή του. Οι αποφάσεις που εκδίδει η Επιτροπή μετά τη λήξη της

προθεσμίας αυτής στερούνται νομιμότητας, γεγονός που μπορεί να επιφέρει την ακύρωσή τους. Εξάλλου, στα πλαίσια των εκπροθέσμων αυτών αποφάσεων, η Επιτροπή δεν μπορεί παρά να χορηγεί τις αιτούμενες κοινοτικές χρηματοδοτικές συνδρομές.

17 Η Επιτροπή φρονεί ότι η κατά το άρθρο 16, παράγραφος 3, δίμηνη προθεσμία δεν έχει υποχρεωτικό αλλ' ενδεικτικό χαρακτήρα. Από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής, οι αιτούμενοι πριμοδοτήσεις έχουν το δικαίωμα να προσφεύγουν στα μέσα που η Συνθήκη θέτει στη διάθεσή τους για να θεραπεύσουν την παράλειψη του θεσμικού οργάνου. Εν πάση περιπτώσει, η μη τήρηση της προθεσμίας δεν επηρεάζει το περιεχόμενο της αποφάσεως επί της αιτήσεως πριμοδοτήσεως ενθαρρύνσεως για δεδομένη αποστολή πειραματικής αλιείας.

18 Συναφώς, πρέπει να αναγνωριστεί, καταρχάς, ότι καμία ειδική διάταξη του κανονισμού 4028/86 δεν προβλέπει συνέπειες λόγω μη τηρήσεως εκ μέρους της Επιτροπής της κατά το άρθρο 16, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού προθεσμίας.

19 Στη συνέχεια, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, όπως προκύπτει από τον σκοπό που ο κανονισμός προσδίδει στις αποφάσεις της Επιτροπής για χορήγηση των πριμοδοτήσεων ενθαρρύνσεως, η τήρηση της εν λόγω προθεσμίας δεν είναι υποχρεωτική.

20 Συγκεκριμένα, καμιά διάταξη του κανονισμού 4028/86 δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ότι η βελτίωση των δυνατοτήτων αλιείας εκτός των υδάτων που υπάγονται στην κοινοτική ρύθμιση, όπως τονίζεται στην τέταρτη και ενδέκατη αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού, εξαρτάται από την τήρηση της κατά το άρθρο 16, παράγραφος 3, του κανονισμού προθεσμίας.

21 Εξάλλου, οι διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 1871/87 επιβεβαιώνουν τον μη απαρέγκλιτο χαρακτήρα της οικείας προθεσμίας. Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, ο αιτούμενος πριμοδότηση ενθαρρύνσεως έχει την ευχέρεια να αρχίζει την αποστολή πειραματικής αλιείας αμέσως από την επομένη της πρωτοκολλήσεως της αιτήσεώς του, ήτοι πολύ πριν από την έκδοση της αποφάσεως της Επιτροπής,

και εν πάση περιπτώσει πριν από την εκπνοή της εν λόγω δίμηνης προθεσμίας. Ο αιτούμενος πριμοδότηση που επιλέγει τη δυνατότητα αυτή το πράττει με ίδιο κίνδυνο, λαμβάνοντας υπόψη το ότι η Επιτροπή ενδέχεται να εκδώσει απόφαση απορριπτική της αιτούμενης συνδρομής.

22 Υπό τις περιστάσεις αυτές, ο λόγος που έγκειται στη μη τήρηση εκ μέρους της Επιτροπής της κατά το άρθρο 16, παράγραφος 3, του κανονισμού 4028/86 προθεσμίας είναι αβάσιμος.

Επί των λόγων περί μη τηρήσεως των προϋποθέσεων εφαρμογής του κανονισμού 4028/86 και της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως

23 Συναφώς, οι Naviera και Pesquerias ισχυρίζονται ότι τόσον οι αιτήσεις τους του 1990, όσο και εκείνες του 1989, πληρούν όλες τις προϋποθέσεις που απαιτεί ο κανονισμός 4028/86 και ειδικότερα την προβλεπόμενη στο άρθρο 14, παράγραφος 2, στοιχείο γ. Υπό την έννοια αυτή, κατά την παράγραφο 3 του προαναφερθέντος άρθρου, απαιτείται σειρά διαδοχικών αποστολών για τον σχεδιασμό, μακροπροθέσμως, μιας σταθερής και αποδοτικής εκμεταλλεύσεως. Άλλωστε, αρνούμενη τη χορήγηση πριμοδοτήσεων ενθαρρύνσεως, η Επιτροπή στηρίχθηκε σε κριτήρια επιλεγέντα μετά τη λήξη της προβλεπομένης στο άρθρο 16, παράγραφος 3, του προαναφερθέντος κανονισμού προθεσμίας. Τέλος, οι βαλλόμενες αποφάσεις, οι οποίες δεν περιλαμβάνουν καμία διευκρίνιση σχετικά με τα ούτως επιλεγέντα κριτήρια, δεν τηρούν την υποχρέωση αιτιολογήσεως του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ.

24 Η Επιτροπή θεωρεί ότι, προτού εκδώσει απόφαση σχετικά με τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής σε αποστολή πειραματικής αλιείας, οφείλει να αξιολογήσει τα τεχνικής φύσεως δεδομένα του σχεδίου, τοποθετώντας το στο γενικό και σύνθετο πλαίσιο του τομέα της αλιείας. Για να προβεί στην αξιολόγηση αυτή, η Επιτροπή διαθέτει εξουσία εκτιμήσεως, η δε συνεκτίμηση των αποτελεσμάτων των προηγουμένων αποστολών πειραματικής αλιείας οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στον νοτιοδυτικό Ατλαντικό δεν οδηγούν σε υπέρβαση της εν λόγω εξουσίας. Υπό την έννοια αυτή, όπως συνάγεται από την αιτιολογία των βαλλομένων αποφάσεων, τα επίδικα σχέδια δεν πληρούν ορισμένες από τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη χορήγηση της πριμοδοτήσεως. Εξάλλου, από το προαναφερθέν άρθρο 14, παράγραφος 3, το οποίο προβλέπει ότι ένα σχέδιο μπορεί να περιλαμβάνει σειρά διαδοχικών αποστολών που πρόκειται να λάβουν χώρα στην ίδια ζώνη, δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή οφείλει να εγκρίνει περισσότερες από μία αποστολές ανά σχέδιο για τη μακροπρόθεσμη αξιολόγηση της αποδοτικότητας μιας σταθερής εκμεταλλεύσεως στη συγκεκριμένη ζώνη.

25 Στο σημείο αυτό,πρέπει καταρχάς να αναγνωριστεί ότι το άρθρο 13 του κανονισμού 4028/86 χαρακτηρίζει ως πειραματική αλιεία κάθε αλιευτική δραστηριότητα που ασκείται για εμπορικούς σκοπούς σε δεδομένη ζώνη προς αξιολόγηση της αποδοτικότητας μιας τακτικής και διαρκούς εκμεταλλεύσεως των αλιευτικών πόρων της ζώνης αυτής. Έτσι, η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να χορηγήσει χρηματοδοτική συνδρομή σε παρόμοιο σχέδιο μόνον εφόσον το σχέδιο αυτό αφορά, αφενός, σαφώς προσδιορισμένη ζώνη η οποία κείται εντός των υδάτων που καθορίζονται στο άρθρο 14, παράγραφος 1, του κανονισμού 4028/86 και, αφετέρου, αλιευτικές ζώνες των οποίων το υπολογιζόμενο αλιευτικό δυναμικό επιτρέπει να προβλεφθεί μακροπρόθεσμα σταθερή και αποδοτική εκμετάλλευση, κατά την έννοια της παραγράφου 2, στοιχείο γ, του ιδίου άρθρου. Οσάκις καλείται να λάβει απόφαση, δυνάμει του άρθρου 14 του κανονισμού 4028/86, η Επιτροπή διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως ως προς το αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που δικαιολογούν τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής.

26 Στη συνέχεια, πρέπει να υπομνησθεί η νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 1991 στην υπόθεση C-269/90, TU-München, Συλλογή 1991, σ. I-5469, σκέψεις 14 και 26), σύμφωνα με την οποία στις περιπτώσεις όπου τα κοινοτικά όργανα διαθέτουν την εν λόγω εξουσία εκτιμήσεως, ο σεβασμός των εγγυήσεων που απονέμει η κοινοτική έννομη τάξη στις διοικητικές διαδικασίες έχει θεμελιώδη σημασία. Μεταξύ των εγγυήσεων αυτών περιλαμβάνονται ιδίως η υποχρέωση του αρμοδίου οργάνου να αιτιολογεί επαρκώς την απόφασή του. Από την αιτιολογία αυτή πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη αμφιλεγόμενο η συλλογιστική του συντάκτη της πράξεως, έτσι ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στον μεν ενδιαφερόμενο να γνωρίσει τη δικαιολογητική βάση του ληφθέντος μέτρου προς υπεράσπιση των δικαιωμάτων του στο δε Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του.

27 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι με τις αιτιολογικές σκέψεις των προσβαλλομένων αποφάσεων της 6ης Ιουνίου 1980, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, οι κοινοτικοί αλιείς γνωρίζουν το δυναμικό της οικείας αλιευτικής ζώνης, οι ενδιαφερόμενοι επιχειρηματίες γνωρίζουν τα αποτελέσματα της εκμεταλλεύσεως της ζώνης αυτής και δεν δικαιολογείται τυχόν αποστολή πειραματικής αλιείας με σκοπό την αξιολόγηση της αποδοτικότητας μιας τακτικής και διαρκούς εκμεταλλεύσεως των αλιευτικών πόρων της ζώνης· η Επιτροπή προσθέτει ότι οι ανωτέρω αποστολές πειραματικής αλιείας δεν πληρούν τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις για την κοινοτική χρηματοδοτική συνδρομή, ειδικότερα εκείνες του άρθρου 14, παράγραφος 2, στοιχείο γ, του κανονισμού 4028/86.

28 Εξάλλου, η Επιτροπή, βασιζόμενη στα αποτελέσματα 25 αποστολών πειραματικής αλιείας, ορισμένες από τις οποίες, άλλωστε, είχαν πραγματοποιήσει οι Naviera και Pesquerias, μεταξύ των ετών 1987 και 1989 στη ζώνη του νοτιοδυτικού Αλταντικού, ήδη από τον Απρίλιο του 1990 είχε γνωστοποιήσει τη θέση της στην επιτροπή καθώς και στις Naviera και Pesquerias.

29 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή αιτιολόγησε επαρκώς τις αποφάσεις της περί απορρίψεως των αιτήσεων και ότι, επομένως, είναι απορριπτέοι οι λόγοι περί παραβιάσεως των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 4028/86 και περί μη τηρήσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

Επί του λόγου περί παραβιάσεως της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

30 Οι Naviera και Pesquerias θεωρούν ότι η Επιτροπή παραβίασε κατ' ουσίαν την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης στον βαθμό που οι αιτούσες ανέμεναν να λάβουν τις πριμοδοτήσεις ενθαρρύνσεως για τα επίδικα σχέδια του 1990, δεδομένου ότι τα σχέδια αυτά κατ' ουσίαν ταυτίζονται με εκείνα που υποβλήθηκαν το 1989 και για τα οποία χορηγήθηκαν οι ανωτέρω πριμοδοτήσεις.

31 Η Επιτροπή θεωρεί κυρίως ότι ο λόγος αυτός είναι απαράδεκτος επειδή προβλήθηκε για πρώτη φορά με το υπόμνημα απαντήσεως.

32 Συναφώς, αρκεί να διαπιστωθεί ότι με τα δικόγραφα των προσφυγών τους οι Naviera και Pesquerias αναφέρονται στη φερομένη παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Επομένως, δεν πρόκειται για νέο λόγο που προβλήθηκε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας και, συνακόλουθα, η ένσταση της Επιτροπής είναι απορριπτέα.

33 Επικουρικώς, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η έγκριση των σχεδίων του 1989 δεν συνεπάγεται αυτομάτως και έγκριση των μεταγενεστέρων σχεδίων, έστω κι αν πρόκειται για τα ίδια πλοία, τα ίδια είδη ιχθύων και την ίδια αλιευτική ζώνη. Εξάλλου, η Επιτροπή

θεωρεί ότι οι προσφεύγουσες είχαν λάβει, ήδη πριν από τη λήξη της δίμηνης προθεσμίας που προβλέπει το προαναφερθέν άρθρο 16, παράγραφος 3, πληροφορίες που προέδιδαν την απόρριψη των αιτήσεών τους.

34 Όσον αφορά τη φερομένη παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, μολονότι η αρχή αυτή εντάσσεται στις θεμελιώδεις αρχές της Κοινότητας, οι επιχειρηματίες δεν δικαιολογείται να τρέφουν προσδοκίες ως προς τη διατήρηση υφισταμένης καταστάσεως, επιδεχομένης τροποποίηση στο πλαίσιο της εξουσίας εκτιμήσεως των κοινοτικών οργάνων (βλ. συναφώς απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1990 στην υπόθεση C-350/88, Delacre κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-395, σκέψη 33). Αυτό συμβαίνει και σε τομέα όπως η πειραματική αλιεία, το αντικείμενο της οποίας χαρακτηρίζεται από συνεχή προσαρμογή με γνώμονα, ιδίως, τα αποτελέσματα των προηγουμένων αποστολών αλιείας.

35 Επομένως, οι επιχειρηματίες δεν μπορούν να επικαλούνται τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη τους προς λήψη των πριμοδοτήσεων ενθαρρύνσεως για σχέδια με την αιτιολογία ότι παρόμοιες πριμοδοτήσεις χορηγήθηκαν για προηγούμενες αποστολές.

36 Περαιτέρω, οι επιχειρηματίες δεν μπορούν να θεμελιώνουν τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη τους στην εκπνοή της προβλεπομένης στο προαναφερθέν άρθρο 16, παράγραφος 3, δίμηνης προθεσμίας. Πράγματι, αφενός, η προθεσμία αυτή δεν είναι απαρέγκλιτη και, αφετέρου, η εκπνοή της δεν έχει ως συνέπεια να αναγνωρίζεται υπέρ των αιτούντων δικαίωμα για λήψη της χρηματοδοτικής συνδρομής. Εξάλλου, η Επιτροπή είχε ενημερώσει ήδη από τον μήνα Απρίλιο τις Naviera και Pesquerias ως προς το ότι δεν επρόκειτο να χορηγήσει πριμοδοτήσεις για σχέδια που αφορούσαν τη ζώνη του νοτιοδυτικού Ατλαντικού.

37 Κατόπιν αυτού, οι Naviera και Pesquerias δεν μπορούν να ισχυριστούν βασίμως ότι η Επιτροπή δεν τήρησε την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

38 Επειδή και ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος, πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους και τα αιτήματα περί ακυρώσεως των προσβαλλομένων αποφάσεων.

Επί των αιτημάτων με τα οποία καλείται το Δικαστήριο να αποφανθεί ότι οι Naviera και Pesquerias είχαν δικαίωμα να λάβουν τις πριμοδοτήσεις ενθαρρύνσεως για τα επίδικα σχέδια αποστολών

39 Οι Naviera και Pesquerias εκτιμούν ότι, μετά την ακύρωση των προσβαλλομένων αποφάσεων, το Δικαστήριο οφείλει να αναγνωρίσει ότι οι προσφεύγουσες είχαν δικαίωμα να λάβουν τις πριμοδοτήσεις ενθαρρύνσεως για τα σχέδια αποστολών πειραματικής αλιείας στον νοτιοδυτικό Ατλαντικό.

40 Επ' αυτού, αρκεί να διαπιστωθεί ότι, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως, τα αιτήματα με τα οποία ζητείται να αναγνωριστεί από το Δικαστήριο ότι οι προσφεύγουσες είχαν δικαίωμα να λάβουν ορισμένες παροχές είναι απαράδεκτα, με αποτέλεσμα και τα αντίστοιχα αιτήματα των προσφυγών τους να είναι απορριπτέα.

Επί των αιτημάτων αποζημιώσεως

41 Οι Naviera και Pesquerias θεωρούν ότι στην προκειμένη περίπτωση συντρέχουν οι προϋποθέσεις που στοιχειοθετούν εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας, στον βαθμό που, αρνούμενη παρανόμως να τους χορηγήσει τις κοινοτικές χρηματοδοτικές συνδρομές, η Επιτροπή τους προκάλεσε ζημία.

42 Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι, κατά πάγια νομολογία, η θεμελίωση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας, κατά το άρθρο 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, εξαρτάται από τη συνδρομή ενός συνόλου προϋποθέσεων που αναφέρονται στον παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς που προσάπτεται στα κοινοτικά όργανα, στην επέλευση πραγματικής ζημίας και στην ύπαρξη αιτιώδους συναφείας μεταξύ της συμπεριφοράς του οργάνου και της προβαλλομένης ζημίας (βλ. συναφώς απόφαση της 27ης Μαρτίου 1990 στην υπόθεση C-308/87, Grifoni κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-1203, σκέψη 6).

43 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι καμία παρανομία δεν μπορεί να προσαφθεί στην Κοινότητα σε σχέση με την έκδοση των προσβαλλομένων αποφάσεων της Επιτροπής θεμελιώνουσα την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας.

44 Επομένως, χωρίς να συντρέχει λόγος εξετάσεως του υποστατού των ζημιών ούτε της υπάρξεως αιτιώδους συναφείας μεταξύ της συμπεριφοράς του οργάνου και των ζημιών αυτών, τα αιτήματα αποζημιώσεως είναι απορριπτέα.

45 Επειδή και τα τελευταία αιτήματα κρίθηκαν απορριπτέα, οι προσφυγές των Naviera και Pesquerias πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους.

Επί των δικαστικών εξόδων

46 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα. Επειδή οι Naviera και Pesquerias ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει τις προσφυγές-αγωγές.

2) Καταδικάζει τις προσφεύγουσες-ενάγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Schockweiler Mancini Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 7 Μαΐου 1992.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

F. A. Schockweiler